

(onder wie Prof. O. Backer Dirks en Prof. Dr. K. G. König) uit 9 landen werd deelgenomen.

Het onderwerp van de samenspraak had betrekking op de preventie van cariës door middel van fluoride.

De bijeenkomst was georganiseerd door de *European Organization for Caries Research* en werd financieel gesteund door Zyma N.V.

Een groot aantal onderwerpen en problemen die verband houden met de rol die fluoride niet alleen speelt bij de gezondheid van het gebit, maar ook bij de algemene gezondheid, werd besproken. Nogmaals werd vastgesteld dat het gebruik van drinkwater waarvan het gehalte aan fluoride uit een oogpunt van cariëspreventie tot een optimale waarde is verhoogd, een veilige en tevens de meest aan te bevelen preventieve maatregel is, die met betrekking tot de volksgezondheid kan worden genomen. Deze eenvoudige methode biedt de mogelijkheid tot een levenslange dagelijkse toediening van dit belangrijke sporelement.

Diepgaande onderzoeken gedurende de laatste 15 jaren hebben aangetoond, dat er geen ander spore-element is, dat in dit opzicht vergelijkbaar is. Het effect van fluoride in het drinkwater is gelegen in het regelmatig en veelvuldige gebruik.

Wanneer echter fluoridering van drinkwater niet uitvoerbaar is, moeten ten aanzien van andere preventieve maatregelen die op toepassing van fluoriden berusten, de volgende criteria in acht worden genomen: veelvuldig en regelmatig gebruik, veiligheid en economische toepasbaarheid op een wijze die zowel inwendig als lokaal effect verzekert. De lokale werking schijnt belangrijker te zijn dan vroeger werd aangenomen. Dit lokale werkingsmechanisme – zoals dat aanwezig is bij de lokale applicatie – bezitten potentieel trouwens alle methoden waarbij fluoride inwendig wordt toegediend, hetzij via het drinkwater, hetzij door middel van fluoride-tabletten.

Van enkele fluoride-bevattende tandpasta's kon de werkzaamheid klinisch worden aangetoond en het gebruik daarvan kan derhalve zonder voorbehoud worden aanbevolen aan iedereen die ouder is dan 5 jaar.

Bepaalde fluoride-oplossingen en gels kunnen onder toezicht door één persoon of door een kleine groep worden gebruikt, maar zij zijn voor grote groepen, in het kader van volksgezondheidsprogramma's niet ideaal.

De toepassing van zeer hoge fluoridedoseringen bij de experimentele behandeling van atrofische botziekten, zoals osteoporose, de ziekte van Paget en multiple myeloma, heeft aangetoond dat de hoeveelheid fluoride die ter preventie van cariës wordt aanbevolen, een veilige is.

Nadat alle vragen met betrekking tot de werkzaamheid en de veiligheid van de toepassing van fluoriden als beantwoord konden worden beschouwd, werden ook nog andere belangrijke aspecten aan de orde gesteld. Zo werden b.v. de resultaten van de nieuwste onderzoeken besproken naar de zgn. fluoride-clearance na lokale applicatie bij verschillende fluoride-bevattende stoffen en wisselende concentraties. Het gunstige effect van regelmatige lokale fluoride-applicatie is uit verscheidene publikaties duidelijk geworden. Uit onderzoeken met gebruikmaking van een elektronenmicrosonde is gebleken dat

door middel van ionoforese de opname van fluoride in het glazuur niet kan worden verbeterd.

Wanneer alle tot nu toe bekende mogelijkheden met betrekking tot de preventie van cariës tegen elkaar worden afgewogen, blijkt dat er geen factor van groter betekenis is voor de bescherming van het gebit, dan de voortdurende aanwezigheid van een optimale fluorideconcentratie in het glazuur en in de plaque.

BINNENLAND

PROF. P. H. BUISMAN 60 JAAR TANDARTS

Huldiging in Groot Auditorium rijksuniversiteit Utrecht op 28 november 1970

Tijdens een plechtige bijeenkomst in het Groot Auditorium van de rijksuniversiteit te Utrecht op 28 november 1970, is Prof. P. H. Buisman, emeritus-hoogleraar in de Prothetische tandheelkunde, ter gelegenheid van het feit dat hem 60 jaar geleden het tandmeestersdiploma werd uitgereikt, gehuldigd.

Het comité van voorbereiding verwelkomde, bij monde van collega L. V. Arnold (Hilversum), voorzitter van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap, de genodigden, waaronder de rector magnificus van de Utrechtse universiteit en de vele belangstellenden die van overal in de aula waren samengekomen.

Vervolgens sprak Prof. Dr. J. B. Visser, als vriend en eertijds naaste medewerker van de jubilaris, de hieronder weergegeven herdenkingsrede uit.

Hooggeachte jubilaris,

De feestredenaar van vandaag ziet zich – als hij tenminste naar volledigheid wil streven – voor een gans niet gemakkelijke taak gesteld. Het zou zelfs voor de oudere collega, die over wat meer kennis van de voltooide verleden tijd beschikt, al een moeilijke opgave zijn, de verdiensten te schetsen van een willekeurige beroepsgenoot, die in 60 jaar professioneel leven lange tijd in de voorste gelederen had vertoefd. Immers, hij zou in dat geval maar behoeven om te zien naar het jaartal van afstuderen: 1910, om te beseffen in wat voor totaal andere wereld die willekeurige collega zijn eerste schreden op het pad van de tandheelkundige praktijk had gezet.

Negentien-honderd-tien: vier jaren vóór de Eerste Wereldoorlog, een tijd – zo lijkt het althans voor de meeste mensen van 1970 – van haast onvoorstelbare rust, van stabiliteit en gevestigde orde en – wat de tandheelkunde betreft – van een niet zeer gevarieerde loopbaan, gezien de nog beperkte wetenschappelijke ontwikkeling en de nog niet zeer geacheverde technische-curatieve mogelijkheden, die overigens slechts voor een dunne bovenlaag van financieel draagkrachtigen waren weggelegd. De term „sociale tandheelkunde” zou toen waarschijnlijk verwondering of lachlust hebben opgewekt, al was er misschien een enkeling, die zich bekommerde om het tandheelkundig lot

van de grote massa der bevolking, omdat hij er een stuk gezondheidszorg in zag.

In elk geval verdwijnt die tijd in een mist van onwezenlijkheid, waar zeker de jongeren geen belangstelling, laat staan waardering, meer voor hebben. Daarom zou die denkbeeldige collega stellig – hoe prominent ook in zijn beste jaren – toch niet goed anders kunnen worden beschreven dan als een man, die zijn tijd gehad had en die niet meer in staat mocht worden geacht, voldoende begrip op te brengen voor het leven in de tweede helft van de 20e eeuw, en voor de volmaakt veranderde conceptie der tandheelkunde in een volmaakt veranderde wereld.

Hoeveel moeilijker heeft diezelfde feestredenaar het dan niet wanneer hij zal trachten een min of meer volledig overzicht te geven van de verdiensten van de jubilaris van heden: Professor Pieter Henri Buisman. Want hier hebben wij een man voor ons, die niet een deel van zijn beroepsjaren vooraan heeft gestaan, om dan in de mist der vergetelheid te verdwijnen. Neen, hij is al die jaren prominent geweest, op verschillende fronten bovendien en bijna zou ik zeggen: *semper crescendo*.

Een volledige opsomming te geven van al zijn activiteiten in het professionele leven, ware dan ook onbegonnen werk. Ik kan alleen een greep doen. Het begint trouwens al met bestuursfuncties in het studentenleven, dus in feite nog vóór de 60 jaar die wij heden herdenken. En de activiteiten te dien aanzien beperken zich niet tot uw studie jaren – waarde jubilaris – want vele jaren later zult Ge ere-voorzitter zijn van John Tomes, en als zodanig tot heden toe acte de présence geven, niet alleen bij feestelijke gelegenheden, maar ook in voordrachten. Want Uw kennis van het vak, in al zijn aspecten, is onuitputtelijk en daardoor ook de voorraad stof die U ter beschikking staat.

Later, in het beroeps-verenigingsleven, gaat het al nét zo. Ge dient de Vereniging van Nederlandsche Tandartsen in bestuursfuncties, Ge hebt jarenlang zitting in diverse commissies van de Maatschappij; bestuurslid van het Genootschap zijt Ge ononderbroken vanaf 1926 tot heden. Dat is dus bijkans 45 jaar. Een record, dat alleen gebroken wordt door Uw arbeid voor het Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde, nl. van 1921–1966 als lid van de redactie (dus ook 45 jaar – waarvan bijna een kwart-eeuw als hoofdredacteur) en bovendien ná Uw aftreden als zodanig nog als zeer gewaardeerd, om niet te zeggen onmisbaar, medewerker. Alles te zamen dus bijna een halve eeuw journalistieke arbeid.

Daar is op zichzelf reeds een staat van dienst die een gewoon mens doet duizelen. Ik zei zoëven: *semper crescendo*, en dat geldt voor het Tijdschrift wel het allermeest, want – hoort U maar – een ruwe berekening leert dat Ge tot 1941 – het jaar waarin Ge hoofdredacteur werd – ruim 50 artikelen op Uw naam had staan. Welnu, nadien kwamen er – afgezien van een aantal referaten – nog eens . . . 280 bij. Het totale aantal bedraagt dus ongeveer 330, en dat wel over de meest uiteenlopende onderwerpen, vanaf wetenschappelijke bijdragen – meest over Uw vak: de prothetodontie – tot meer badinerend-journalistieke. En gelezen dat ze werden! Om de stijl zowel als om de inhoud. Niet, dat men altijd met Uw opvattingen instemde. Maar Ge had altijd iets te zeggen dat de moeite van het over-

denken waard was. En hoe raak wist Ge bij jubilea of herdenkingen, speciaal van enigszins omstreden figuren, de persoon en zijn situatie in het beroep raak te typeren, de werkelijkheid niet uit de weg gaand, zonder nochtans ooit kwetsend te worden. Ge hebt in Uw Tijdschrift-functie getuigenis afgelegd van een uitzonderlijk talent, dat iedereen U benijdt.

Voeg daarbij dan dat Ge 38 jaar praktijk hebt uitgeoefend – menigeen haalt dát zelfs niet – en daarna 10 jaar hoogleraar zijt geweest in een moeilijke en soms chaotische periode van radicale onderwijsvernieuwing en opbouw met ontoereikende middelen kort na de Tweede Wereldoorlog, en Ge zult begrijpen waarom de tandheelkunde in al haar geledingen vandaag present is, eensgezind in het verlangen U hulde te brengen.

Zij weet daarbij alleen niet wat zij het meest in U bewonderen moet:

- Uw werkkraft en uithoudingsvermogen dat U dit alles deed volbrengen;
- Uw levendige en nimmer aflatende belangstelling voor alles wat het vak betreft;
- Uw lenigheid van geest, die U het vermogen schonk zich volkomen aan te passen bij de in 60 jaar sterk veranderde inzichten;
- Uw rijkdom van woordkeus en de speelse sierlijkheid van stijl, die U stempelt tot de ware academicus;
- Of is het misschien die bijzondere mengeling van verdraagzaamheid en felheid: verdraagzaamheid waar het personen betreft, felheid wanneer het erom gaat een standpunt te verdedigen, dat hier en daar nog wel eens van de gangbare mening afwijkt.

Vermoedelijk is het dit alles tegelijk. In elk geval staat vast dat de huidige generatie van collega's – op welk terrein hun werkzaamheden ook liggen – zich eensgezind toont in haar gevoelens van dankbaarheid jegens U en van haar verbondenheid met U. Uit deze vaststelling klinkt al iets op van het feit dat de naam Buisman niet die is van vergane glorie: integendeel, hij is ook vandaag onverminderd een begrip. U hoort er om zo te zeggen nog helemaal bij.

Daarom zijn wij verheugd om op deze dag in de gelegenheid te zijn, van onze dankbaarheid getuigenis af te leggen. Van de vorm waarin dat gebeurt zullen volgende sprekers gewagen.

Wanneer U mij ten slotte de vraag stelt, waarom ik het ben, die U als eerste toespreek, terwijl toch anderen misschien krachtens hun functie of wat dan ook, meer recht daarop zouden kunnen doen gelden, dan luidt het antwoord dat ik voor ditmaal die eer voor mij heb opgeëist, omdat ik mij op grond van jarenlange samenwerking op meer dan één gebied bijzonder met U verbonden voel.

Daarna werd Prof. Buisman namens de professie een zereis aangeboden, waarmee de gevers – ook op andere, dan zuiver etymologische gronden – de vervulling van een hartewens in het vooruitzicht stelden.

De tijdens de middagplechtigheid door collega A. A. D. Derksen aangeboden sierbundel publikaties van Prof. Buisman (bijeengebracht onder redactie van A. A. D. Derksen, Dr.

C. A. W. Korenhof en Prof. Dr. J. B. Visser), is inmiddels aan allen die deze uitgave mogelijk hebben gemaakt, toegezonden.

In treffende bewoordingen uitte ten slotte de jubilaris in het bijzonder zijn dankbaarheid voor het feit dat „de biologische grens van zijn leven in een voor hem nog immer gunstige richting was verschoven” en bovendien voor de vriendschappelijke gevoelens van zijn beroepsgenoten.

Een geanimeerde receptie in de senaatskamer besloot de middag, waarbij velen de oud-hoofdredacteur van het Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde, met zijn beroepsjubileum kwamen gelukwensen.

De festiviteiten werden afgesloten met een diner tijdens hetwelk door de voorzitter van het Algemeen Bestuur van de Stichting Tijdschrift voor Tandheelkunde, collega F. W. Spies, onder meer het woord werd gevoerd.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

Eredocoraat lustrum 1971

Collega C. F. A. Moorrees, hoogleraar in de Orthodontie aan de Harvard School of Dental Medicine te Boston, is uitgenodigd, ter gelegenheid van het lustrum van de Utrechtse universiteit, een eredoctoraat te aanvaarden.

UNIVERSITEITSDAG TE UTRECHT OP ZATERDAG 27 MAART 1971

De gebruikelijke activiteiten voor oud-alumni van de Subfaculteit der Tandheelkunde te Utrecht, zullen dit jaar komen te vervallen, in verband met het lustrum van de Utrechtse universiteit in 1971.

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR HET BEROEP VAN MONDHYGIËNISTE

Mutaties

Prof. Dr. J. B. Visser (Hilversum), lid van de Commissie van Advies voor het beroep van mondhygiënist, is op eigen verzoek als zodanig eervol ontslag verleend.

Op voordracht van de Stichting Opleiding Mondhygiënistes is tot lid van genoemde commissie benoemd collega A. J. M. Plasschaert (Nijmegen).

Tevens is tot lid benoemd, Mejuffrouw D. H. R. Nieland en wel op voordracht van de Nederlandse Vereniging van Mondhygiënistes.

PROMOTIE MEJUFFROUW M. DE BOER

Op dinsdag 8 december 1970 promoveerde collega Mej. M. de Boer (Utrecht) tot doctor in de geneeskunde aan de rijksuniversiteit te Utrecht, op een proefschrift getiteld: „Aspecten van de gebitsontwikkeling bij kinderen tussen vijf en tien jaar”.

Promotors waren Prof. R. W. Broekman en Prof. Dr. G. J. Leppink.

DRINKWATERFLUORIDERING

De gemeenteraad van Hilversum heeft – tegen het advies van Burgemeester en Wethouders in – besloten de drinkwaterfluoridering te beëindigen.

In de gemeente Nijmegen daarentegen nam de gemeenteraad het besluit – tegen het voorstel van B. en W. in niet tot drinkwaterfluoridering over te gaan – deze maatregel wél in te voeren.

BENOEMING DR. F. C. M. DRIESSENS

Dr. F. C. M. Driessens is benoemd tot gewoon hoogleraar aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen, om onderwijs te geven in de Wetenschap en technologie van tandheelkundige materialen.

DE DR. J. A. W. VAN LOON-PRIJS

Uitreiking aan Prof. Dr. F. P. G. M. van der Linden

Tijdens de najaarsvergadering van de Nederlandse Vereniging voor Orthodontische Studie op 30 oktober 1970 te Utrecht gehouden, is aan Prof. Dr. F. P. G. M. van der Linden (Nijmegen) de Dr. J. A. W. van Loon-prijs uitgereikt.

STICHTING FILM EN WETENSCHAP

Officiële opening nieuw gebouw

De minister van Onderwijs en Wetenschappen heeft 16 november 1970 in Utrecht het nieuwe gebouw van de Stichting Film en Wetenschap officieel geopend. Het gebouw zal fungeren als centraal punt voor de bevordering van de toepassing van audio-visuele media ten dienste van het wetenschappelijk onderwijs.

Minister Veringa acht het een belangrijke taak van de stichting het ministerie van O. & W. te adviseren in zaken die verband houden met de investeringen ten behoeve van de aanschaffing van audio-visuele apparatuur door universiteiten en hogescholen. Bij de beantwoording van de vraag of al dan niet tot het verlenen van goedkeuring moet worden overgegaan zal het voor de minister zeker een punt van overweging zijn dat omtrent de voorgestelde opzet, uitbreiding enz. van lokale audio-visuele diensten overleg heeft plaatsgehad met het hoog gekwalificeerde centrum dat de Stichting Film en Wetenschap in dit opzicht is geworden.

De bewindsman is er niet zeker van in hoeverre de moderne audio-visuele media kunnen helpen bij de oplossing van de problemen die voortvloeien uit de verwachte groei van het totaal aantal studenten. Wél is hij van mening dat in de afgelopen jaren het bewijs is geleverd, dat in verschillende gevallen kwalitatieve problemen met behulp van audio-visuele media kunnen worden opgelost. Een voorbeeld hiervan is het geslaagde experiment bij de preklinische opleiding in de tandheelkunde aan de Utrechtse universiteit en de uitgebreide toepassing van moderne audio-visuele technieken bij de afdeling pathologische anatomie van de Medische Faculteit in Rotterdam.

Wat betreft het kwantitatieve probleem (de opvang van grotere aantallen studenten) is de minister van mening dat nog intensief en doelgericht onderzoek noodzakelijk is, hoewel hij er vast van overtuigd is dat de audio-visuele middelen aan de oplossing van dit probleem een belangrijke bijdrage kunnen leveren.

NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE

Samenstelling van het nieuwe Hoofdbestuur

Na de verkiezingen op de Algemene Vergadering van 21 november 1970, is het Hoofdbestuur van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde als volgt samengesteld:

Voorzitter:	M. Castelein (Rotterdam);
Vice-voorzitter:	A. J. C. Schoemaker (Arnhem);
Penningmeester:	T. Poelstra (Bilthoven);
Leden:	P. Bok (Bergen, N.-H.); J. J. Carpay (Beek en Donk); D. H. de Kup (Burgh-Haamstede); F. Lankhof (Amsterdam);
Secretaris:	Mr. J. G. Kramer (Utrecht).

Het secretariaat is gevestigd Lomanlaan 103 te Utrecht, telefoon: 030 - 88 53 41.

PROF. DR. J. B. VISSER 40 JAAR TANDARTS

Het was 5 december 1970 veertig jaar geleden dat onze hoofdredacteur tot tandarts werd bevorderd. Men kan er over twisten of deze datum een wat ruimer veelvoud van tien jaren aanleiding moet zijn tot de obligate terugblik: de geachte jubilaris zelf denkt onderwijl meestal aan eerdere en latere data die voor zijn levensloop heel wat belangrijker waren dan de dag waarop hij zijn studie beëindigde. Deze ogenblikken echter zijn privé domein en behoren dat te blijven, zodat Vissers vrienden in de redactie niets anders rest dan een bescheiden gebruik-na-dato van het recht dat de gemeenschap ontleent aan de veertigjarige ambtsvervulling van een individu.

Bovendien werd Visser, hoe men het wendt of keert, voor die gemeenschap pas werkelijk interessant sinds de dag waarop hij het diploma in ontvangst nam. Hóe interessant bleek uit de functies die hij in Maatschappij, Vereniging en Genootschap - om enkele te noemen - in de afgelopen veertig jaar bekleedde. Het zou ook blijken tijdens zijn lange verbintenis met ons Tijdschrift: redacteur sinds 1 januari 1949, voormalig eindredacteur en zelf ook trouwe medewerker aan de *Excerpta odontologica*, hoofdredacteur sinds 1 januari 1966.

In de hoofdredacteur Visser zien wij een neerslag van al die veertig jaren tandarts zijn: liefde voor het vak, kennis van de tandheelkundige kaart van Nederland, vertrouwdheid met het Tijdschrift. Maar er zijn meer ingrediënten. Dr. Visser is met-terdaad een voorvechter van de wetenschappelijke benadering van tandheelkundige vraagstukken, van de anatomische vorm van wortels (het onderwerp van zijn proefschrift) tot de keuze

van vulmaterialen, fluoridering en de vele andere onderwerpen die hij in het Tijdschrift in samenvattende overzichten aan de orde heeft gesteld. Met het laatste verraadt Prof. Visser een andere essentiële karaktertrek: hij is een overgegeven onderwijzer. Daarbij varen zijn studenten wel, maar is het niet net zo belangrijk voor het Tijdschrift dat hij de wijze waarop een vraagstuk duidelijk en redelijk uit de doeken wordt gedaan tenminste even zwaar laat wegen als het probleem zelf? Hiermee in overeenstemming is de schrijfrant van de hoofdredacteur: bij hem geen vlijmscherpe journalistiek of meeslepende taalpracht, zoals wij die van enkele van zijn voorgangers hebben leren kennen, maar een zorgvuldig gebruik van eenvoudig Nederlands om de lezer deelgenoot te maken van wat hij zelf doorzien heeft en belangrijk vindt.

Hoofdredacteur Visser functioneert in dat ambt zoals hij is: redelijk, bescheiden en bereid tot luisteren naar zijn collega's. Daarnaast verkrijkt men zich gemakkelijk op de grote hoeveelheid gewoon redactiewerk, waarmee hij ieder uur dat zijn andere taken hem laten productief maakt voor het Tijdschrift; uit zijn gedachten is het Tijdschrift geen ogenblik. Hoe belangrijk hij voor het Tijdschrift is bleek zelfs zijn team pas goed toen hij door ziekte uitviel. Zijn redactiegenoten zien met respect toe hoe hij - letterlijk - zich herstelt en zij voegen in vol vertrouwen de beste wensen hiervoor toe aan hun gelukwens bij zijn jubileum.

VOORLICHTINGSBUREAU VOOR DE VOEDING

De heer Ir. E. Steenbeek is tijdelijk aangesteld als directeur van het Voorlichtingsbureau voor de Voeding, Laan Copes van Cattenburch 44 te 's-Gravenhage.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE NIJMEGEN

Aankondiging programma 4 februari 1971

Op donderdag 4 februari a.s. zal een klinische avond worden gehouden in de collegezaal van het Gebouw voor klinische tandheelkunde, Philips van Leydenlaan 25, Heyendaal te Nijmegen. Aanvang 20.00 uur precies.

Programma:

Ir. J. R. de Wijn:	Nieuwe materialen in de tandheelkunde.
P. J. W. Stoelinga:	Bloedingen na extracties.
P. A. Snoek:	De para-pulpaire pinopbouw.

Data volgende klinische avonden: 1 april en 3 juni 1971.